

המיזם התורני- שאיפות והשגים

אוהל נחמה- פרשת בלק- תשפ"ה

לשאלת היסוד של הפילוסופיה על פי לייבניץ (Leibniz): "למה יש, יש..כאשר היה יכול לא להיות" יש": התשובה העברית-ישראלית בתורה, היא: כי הישות המופשטת, הטרנסנדנטית, האין סופית מעל למרחב, שקיימת מעבר לזמן, אלוהים, רצתה, על פי הקבלה לפחות, ליצור עם ייחודי שתפקידו ליצור חברה ייחודית, לדוגמא לכל האנושות שהוא רצה ליצור! פרו ורבו, מילאו הארץ וכיבשוה, הארץ, אשר ברא אלוהים "לעשות", קריא להשלים. הגויים לאורך ההיסטוריה והגיאוגרפיה נתנו תשובות רבות. רובן כוללות קיום ישות עליונה פחות או יותר סטנדרטית.

פילוסופים מודרניים: מרסל קמי, סרטור, קפקא, ניצ'א, שופנהאור ועוד רבים- דיברו על היעדרות משמעות, גיחוך, אבסורדי של הקיום.

הילל ושמי גם דנו על כך. תלמוד הבבלי, מסכת עירובין דף י"ג ע"ב:

"נחלקו בית שמאי ובית הלל: בית שמאי אומרים: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא.

ובית הלל אומרים: נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא – ועכשיו שנברא, יפשפש במעשיו".

השאלה אינה למה יש, יש, אלא היות ויש, יש, מה נעשה איתו? התורה היא המודל האולטימטיבי, זהו המיזם התורני המשכנע אותי, כעברי, לחיות עם ובתוך היש הזה. יכול מאד להיות שלו נולדתי נוצרי או בודהיסטי הייתי מאמץ תורת אבותיי.. בטרם היגיע לנסח את המודל הזה, הבורא ניסה פעמיים מיזם כלל אנושי. כעבור 10 דורות, כשלון חרוץ: בר' ו' יא: "ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ תמס"...

ה נברא והיה פי רבה רצת האדם בארץ וכל-לצר מחשבת לבו רק רע פל-היום: ו וינחם והיה פיי-עשה

אֶת־הָאָדָם בְּאֶרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל־לִבּוֹ: ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲמַתָּה אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר־בְּרָאֹתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם
 עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם פִּי נִחְמָתִי פִּי עֲשִׂיתֶם" ואלוהים מודה בטעותו, אם אלוהים מודה
 בטעותו עלינו ללמוד ממנו תכונה נדירה זו.

10 דורות אחרי נוח, עוד כשלוש!:" - בר' א'ח:" וַיִּפֶן יְהוָה אֶתֶם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת

הָעִיר"

אז בוחר הבורא בסטרטגיה שונה, במקום לפנות לאנושות כולה, הוא ממנה איש מתאים לשאיפותיו, כנראה
 איש מתעניין בסודות היקום. הוא אברהם אינו, שייקח אחראיות על כל הדורות אחריו, בשם כל צאצאיו,
 עד סוף כל הדורות למשימה מורכבת וקשה מאוד: -בר' יח' יט:" פִּי יִדְעָתִי לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצֵא אֶת־בְּנֵי וְאֶת־
 בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבִּיא יְהוָה עַל־אֲבְרָהָם אֶת־דְּבַר עָלְיוֹ"

קל לנסח...מאוד מאוד קשה לביצוע, אף אמרו: בלתי אפשרי. זה מה שננסה לבדוק.
 מילה על " צדקה ומשפט". ריבוע המעגל, אוקסימורון. המשפט הוא ריבוע, 4 זוויות ישרות כמו
 החוק, אמת אחת, חוק אחד לכולם. הצדקה עגולה, מתחשבת בכל אדם באשר הוא, מיטיבה איתו,
 מלטפת אותו. מוכר סיפור של השופט שאחרי שקבע על פי עקרונות המשפט שראובן חייב להחזיר
 את חובו לשמעון, הוא קרא לראובן ללשכתו והציע לו שהוא ישלם במקומו את החוב ביודעין את
 מצבו הכלכלי הרעוע.

על מנת למלא את המשימה הזו צאצאי אברהם יצטרכו למשך הדורות להתקדם על מנת להשתנות
 עם הזמן עד כדי להיות -שמ' 'יט' ו, " וְאִתֶּם תִּהְיוּ־לִי מִמְּלַכַת כְּהִנָּם וְגוֹי קְדוֹשׁ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
 תִּדְבֹר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". בר, יב' ג': " וְאֲבָרְכָה מִבְּרַכְיָה וּמִקְלָלָה אֶאֱר וְנִבְרַכְוּ בָּהּ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה"
 תוך קיום קפדני של תרי"ג מצוות התורה.

התורה היא ספר מוחשי מוכר כפי שאנו מכירים אותו גליל עור, משנת 600 בערך על פי
 היסטוריונים ששאלתי אותם. אנו מאמינים שהספר שבארון הקודש הוא שניתן למשה רבנו
 "מסיני". כלומר – משה קיבל את התורה במעמד הר סיני. זה כולל גם את התורה שבכתב וגם את
 התורה שבעל פה. אנו רק יכולים לדמיין איך ה' "דיבר" עם משה, ואיך שניהם כתבו מה שכתבו

ולהאמין.... הגאון מוילנה קבע שלא ניתן לדבר על האל ולא להסביר אותו ואף ספק אם לקבוע את קיומו. בהיות דברו של האל, התורה, נצחית, מושלמת, היא תואמת לכל הזמנים של האנושות.

6- ויק' כו' מו': "אלה החקים והמשפטים והתורות אשר נתן יהוה בינו ובין בני ישראל בקר סיני ביד-
משה"

7- דב' יב' א': "אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן יהוה אלי אבותיך לך
לרשתה כל-הימים אשר-אתם חיים על-האדמה"

8- דב' ד' ב'. "לא תוסיפו על הדבר אשר אנוכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמור את מצוות יהוה
אלוהיכם אשר אנוכי מצוה אתכם".

9- דב' יג' א': "את פל-הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא-תסף עליו ולא תגרע ממנו:

תורה מוחלטת, לא ניתנת לשינויים. בהכירי, קצת, את התורה, קשה לי מאוד לחשוב שבן אדם או קבוצה או קבוצות של מלומדים כתבו ספר כזה, כל כך שונה מהחשיבה אנושית, כל כך מוזר.

אחרי יציאה ניסית ממצריים, מעבר ניסי את ים סוף, קבלה ניסית של התורה בסיני, בא השבר הגדול של משה: האירוע הנקרא "עגל הזהב" .. בני ישראל אבדו את סבלנותם, רוצים "אלוהים עכשיו", מיד, תמיד. משה נעלם, נעשה לנו אחר! מה עשו? שמו בכוח היתוך כל התכשיטים שקיבלו מהמצרים, כולל עגילים עגולים. מכוח היתוך כזה יש הרבה יותר סיכוי שיצא "עיגול", ספירה, מאשר "עגל" של פרה!!

הספרה הזו היא סמל לתפיסת עולם סגורה. הזרתית, ראה המיתוס של סיזיפוס. אין תקווה, אין שאיפות, אין עתיד! וזו תפיסת עולם הפוכה מזו של התורה, כפי שאומר הרב יונתן זקס זצ"ל בספרו "בלשון עתיד" ולימד אותנו רבי ומורי פרופסור תאודור דרייפוס זצ"ל "התורה מכוונת לוקטוריזציה של ההיסטוריה".

...וזה ממשיך בתלונות ותכונות לאורך כל ספר במדבר ועד סוף ספר דברים.

במ' יא' י': "וישמע משה את-העם בכה למשפחתיו איש לפתח אהליו ויחר-אף יהוה מאד ובעיני משה רע: יא ויאמר משה אל-יהוה למה הרעת לעבדך ולמה לא-מצאתי חן בעיניך לשום את-משא פל-העם הנה עלי: יב האנכי הריתי את פל-העם הנה אם-אנכי ולדתיהו כיתאמר אלי שאהו בחיךך פאשר ישא האמן את-הינך על האדמה אשר נשבעת לאבתיו: יג מאין לי בשר לתת לכל-העם הנה כייבכו עלי לאמר תנה-לנו בשר ונאכלה: יד לא-אוכל אנכי לבדי לשאת את-פל-העם הנה פי כבד ממני: טו ואם-ככה | את-עשה לי הרגני נא הרג אם-מצאתי חן בעיניך ואל-אראה ברעתי"

- טז ויאמר יהוה אל-משה אספה-לי שבועים איש מזקני ישראל אשר ידעת פי-הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל-אהל מועד והתיצבו שם עמך

שום רחמנות, אמפתייה למשה, מצד ה'. השתתפות בצערו של משה.. רק פתרון פוגעני, אם אתה לא יכול, אז תיקח שותפים!

-שמ' לב'ט': "ויאמר יהוה אל-משה ראיתי את-העם הנה והנה עם-קשה-ערף הוא"

עמנו לא רק קשי עורף הוא, העם, אנחנו, לא מכירי טובה, נודניקים, "קוטרם", רק מתלונן. מתחילת שליחותם של משה ואהרון, עוד במצריים, כועסים שתנועת השחרור גורמת להחרפת תני השעבוד, רק יצאו ברכוש גדול שלא שלהם ומתבכיינים שאין אוכל,

1. 13-שמ' יד' יא' ויאמרו אל-משה המבלי איו-קברים במצרים לקחתנו למות במדבר ככה היהודים

כשהם בצרה, נעזרים בחוש הומור.

מה-זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: יב הלא-נה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר תצל ממנו ונעבדה את-מצרים פי טוב לנו עבד את-מצרים ממתנו במדבר:

מול הים, משקשקים, וגם לאורך כל המסע הקשה והמפרך הזה. נכון שכל בן אדם היה פוחד, כועס,

מתייאש, אבל הם ראו אלפי ניסים, שמעו את קול ה', שיפרה ראתה שם מה שיחזקאל מאוחר יותר לא ראה!

אוכלים מן, מקבלים בשר ועוד ועוד. ואם נשאלו 40 שנה במדבר במקום שנתיים זו אשמתם. ראה סיפור המרגלים

לא זוכר פסוק בתורה המעיד על ביקורת עצמית של העם. על הבעת צער מול משה ותמיכה בו על תפקידו הקשה מנשוא. רק בכו אותו 30 יום אחרי מותו. הם משתמשים במנגנון ההשלכה על הזולת, על ה', על משה והמנגנון הנפשי הזה ללא ביקורת עצמית כנה לא מאפשר התפתחות..

הרב עדין שטיינזלץ, זצ"ל, מורי בנערותי, אומר בפשטות "מה יש לנו לדרוש מאלוהים כל טוב, מזור, ניסים כל עוד איננו מתנהגים על פי מצוותיו הנחיותיו!"

ה' ומשה אחריו משתכנעים שהפריקט אבוד!

--דב' לא'טז "וְקַם הַעַם הַזֶּה וַזְנָה וְאֶתְרִי וְאֱלֹהֵי גְכַרְהָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בְּאֶשְׁמֵהּ בְּקִרְבּוֹ וְעִזְבֵנִי וְהִפְרֵ אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ: יז וְתָרָה אִפִּי בּוֹ בַּיּוֹם־הַהוּא וְעִזְבֹתַיִם וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מִקֶּהֱ וְהִנֵּה לְאֹכֵל וּמִצְאָהוּ רַעוּת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בְּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עָלַי כִּי־אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבֵי מִצְרָאֵי הַרְעוּת הָאֵלֶּה: יח וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנַי בְּיּוֹם הַהוּא עַל פְּלִי־הַרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי כָּנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

דב' לא'-כז כִּי אֲנֹכִי יִדְעֵתִי אֶת־מְרִיבֶךָ וְאֶת־עָרְפְּךָ הַקְּשֵׁה הֵן בְּעוֹדֵנִי חִי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמָּרִים הֵיטֵם עִם־יְהוָה וְאֶף כִּי־אֶתְרִי מוֹתִי: כח הַקְּהִילוּ אֵלַי אֶת־פְּלִי־זַקְנֵי שְׁבִטֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם וְאֲדַבְּרָה בְּאָזְנוֹתֵיכֶם אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאֶעֱשֶׂה בָּם אֶת־הַשְּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ: כט כִּי יִדְעֵתִי אֶתְרִי מוֹתִי כִּי־הִשְׁתַּחֲתַת פְּשַׁחְתוֹן וְסָרְתָם מִן־הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם וְקָרָאת אֲתֶכֶם הַרְעָה בְּאֶתְרִית הַיָּמִים כִּי־תַעֲשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם:

רוב רובו של ספר דברים ייאוש, כעס, התמרמרות, תחושה של כישלון אכן נראה שהמיזם התורני נכשל גם בעיני משה, ויותר חמור בעיני ה'. אז מה עושים??

הינה בא השינוי. בסוף ימיו, על פי ניסיונו המר מותיר משה, ולא ה', לשנות את התורה. תקבלו אחראיות על עצמכם.

דב' ד' ה': "ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני יהוה אלהי לעשות פן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה

דב' יג' ב': "כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת: ג וּבֵא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת אֲשֶׁר-דָּבַר אֵלֶיךָ לֵאמֹר גִּלְגָּה אַחֲרַי אֱלֹהִים אַחֲרַי אֲשֶׁר לֹא-יִדְעַתֶּם וְנִעְבַּדְתֶּם: ד לֹא תִשְׁמַע אֶל-דְּבַרִי הַנְּבִיא הַהוּא אֹי אֶל-חֹלֶם הַחֲלוֹם הֵהוּא כִּי מִנֹּסָה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲתָכֶם לְדַעַת הַיִּשְׁכֶּם אוֹהֲבִים אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל-לִבְבְּכֶם וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם: ה אַחֲרַי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּלְכוּ וְאִתּוֹ תִירָאוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאִתּוֹ תִעֲבְדוּ וְכוּ תִדְבְּרוּ".

דב' יז' ח': "כי יפלא ממך דבר למשפט ביוֹדֵם | לְדָם בְּיַדְדֵיךָ לְדִיּוֹ וּבִיּוֹן נִגַע לְנִגַע דְּבַרִי רִיבַת בְּשַׁעֲרֶיךָ וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: ט וּבֵאתָ אֶל-הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם וְאֶל-הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִתְּנָה בְיָמֵים הָהֵם וְדַרְשֶׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט (ולא סבירות של השופט אחד בלבד!): דב' יז' י: "ועשית על-פי הדבר אשר יגידו לך מן-המקום שהוא אשר יבחר יהוה ושמרת לעשות ככל אשר יורה"

דב' יז' י': "ועשית על-פי הדבר אשר יגידו לך מן-המקום שהוא אשר יבחר יהוה ושמרת לעשות ככל אשר יורה: יא על-פי התורה אשר יורה ועל-המשפט אשר יאמרו לך מעשה לא תסור מן-הדבר אשר יגידו לך מיין ושמאל".

בדיוק כמו שנדרשתם לציית לתורה "שלי", תתיחסו לתורה של המנהיגים שלכם!: אכן התורה שבעל פה. רכה יותר בעיקר בעונשים, מיעוט גזרי דין מוות, צמצום המכות לפי מצבו הרפואי של המוכה, גם חומרות, ראו את הש"ותים: חיפוש פתרונות מעשיים לקיום המצוות.

הינה דוגמא לחופש השינוי: אין חג לתורה בתורה, רק חג הביכורים, השבועות, הקציר

דב' טד' י: "ועשית חג שבועות ליהוה אלהיך מסת גדבת ידך אשר נתן כאשר יברכה יהוה אלהיך:"

החכמים הסבירו כי התורה ניתנת כל יום למי שלומד אותה ולא ביום מסוים לכן....קבעו חג מתן תורה!!!
 כדי להבטיח שיחוגו חג לתורה. מה שבטוח, בטוח! בז' סיוון על פי שמאי או בו' בסיוון לפי ההילל.

המבנה של השיח התלמודי מאפשר שיתוף חכמים רבים וכנראה גם עמך. הפתרון הזה אפשר ועוד מאפשר המשכיות של עולם התורה, של שומרי מצוות וזהות ישראלית, יהודית בגלות. ברית גורל, ברית יעוד. ההתגמשות הזו אמורה להבטיח שמירה וציות לתורה. האומנם כך יקרה? תקופת יהושע, השופטים, המלאכים, הנביאים שמזהירים את העם ש:"אים... ומבטיחים שאים... חורבן ראשון, גלות ראשונה, חורבן שני. סאגה אין סופית של עבודה זרה המונית וחזרות בתשובה תחת איום אלוהי.

וכך ממשיך ספר "תולדות החילון" וספר "אנו היהודים החילוניים". מבחינים בין " התבוללות התבוללות המונית,

אם היה לנו בית מקדש, ספק אם היה עומד מול השנאה שפוגעת בכולנו עד כדי איומי מלחמת אחים!
 בכל דור ודור, צריך ישראלי לשאול את עצמו ובני ביתו: " במה תרמתי למיזם התורני? מה אוכל להוסיף".
 אני מציע להוסיף שאלות כאלה לתפילות ראש השנה וים כיפור.

המיזם התורני פוקד עלינו להיות ברכה למשפחות האדמה! לא התכוון דווקא לתחום הטכנולוגיה או הרפואה או המלחמה ועוד, אלא לצדקה ומשפט:

בר, יח' יט': " פי ידעתי למען אשר יצנה את-בניו ואת-ביתו אחריו ושמרו דרך יהנה לעשות צדקה ומשפט למען הביא יהנה על-אברהם את אשר-דבר עליו"

לצמצם את העוני, את הפשע, את פערי ההכנסות, את קבלת הגר, הכרת הטוב, כיבוד אב ואם, כיבוד זקנים. ועוד. האם מדינתנו האהובה מייצגת ערכים אלה? לא נכשלנו ממש, אך גם לא הצלחנו.

אברהם אבינו נולד ב א,תש"ח לבריאת העולם. כרת עם הקב"ה את ברית בין הבתרים, נגיד 60 שנה אחר כך. ברית סיני נכרתה ב- ב' תמ"ח.

אחרי 3500 שנות ניסיון לקדם אותו מיזם ולהיות "ממלכת כוהנים וגוי קדש" על מנת להיות ברכה לכל משפחות האדמה. המון זמן היה לנו להצליח!

נעשו ועוד נעשים ניסיונות להחיות, לחזק את עם ישראל מול סיכון ההתבוללות. זרמים רפורמים כולל הרפורמה של הרב אברהם גייגר בגרמניה במאה ה-19 שנוצרה מכוונה טובה לשמור את היהודים בחיק האומה ושלא יברחו לתרבויות אחרות, נכשלה, ברחו וגם ברחו, ההתבוללות בארצות הברית נאמדת ב-60%! והרפורמה החרדית על פי פר' רפאל ולדן עם קום המדינה. להבדיל מבני ישראל שניצלו משעבוד מצריים בזכות שלא שינו שם, שפה ולבוש.. יש איתנו קבוצה סגורה של יהודים ששינו את שמם לשמות של מקומות: לבוב, קרקובסקי, ברלינר, או של חיות: הירש, פוקס, או מקצועות: מלצר, מצגר, לרנר וכו' ויכלו בקלות לשנות את השמות האלה בכניסתם לארץ ישראל לשמות ישראלים מאברהם עד נתמיה!

שינו את שפתם, מדברים גרמנית מתובלת במילים עבריות, שינו לבושם, מתלבשים כאיכרים פולנים ובשבת עם כובע של אצילים אוקראיניים!.. חרתו על דיגלם עיקרון "ההבדלות" ומחקו עקרון הערבות ישראל זה לזה.!

חישובי דמוגרפיים מוכיחים, לכאורה, שלולא ההתבוללות, ולמרות השואה והפוגרומים, אנו אמורים להיות קרוב למיליארד ישראלים בארצנו. רק תדמינו בארצנו האהובה, כולל יהודה ושומרון, ואולי עוד משהוא, מיליארד תושבים. כמה בעיות היו נפתרות לנו! בטחון, כלכלה, חברה, אולי גם צדקה ומשפט

אולי ה' התיאש מאיתנו? להערכתך מאז חורבן הבית השני. ואנו ממשיכים בלעדיו והוא מחכה שנעורר אותו בהיתנהגותנו כהמלצת הרב עדין שטיינזלץ.

אין זה ידע! אני לא נביא, גם לא רוצה להיות, זו אמונה, פחד, חשש

או שמא מאורך המתמשך של ההסתר, הוא ויתר, חלילה

, ואם זה נכון אז מה לעשות. חזרה המונית בתשובה תחזיר את ה' מהחלטתו? נראה לכם?

ושוב עם ישראל בארצו, עובדה בלתי ניפרדת מהמיזם התורני. בר' יז' – ח: " וְנָתַתִּי לָךְ וּלְזָרְעֶךָ אֶרֶץ אֲחֵרִיךָ
את אֶרֶץ מִגְרִיךָ את כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזֶת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים" ... וגם כי "מציון תצא תורה". כך
בביתו, ארצו, העם יוכל להתקדם למעמד של "ממלכת כהנים וגוי קדוש" ולהראות לעולם כולו שאכן, כן
ניתן לעצב חברה הנהגה "בצדקה ומשפט", באהבת הרע, אהבת הגר, חלוקה צודקת של רכוש העם, מתן
הזדמנות חדשה לעני לשקם את עצמו דרך היובל ועוד ועוד.

אלוהים היגלה אותנו פעמים, בענישה קולקטיבית על מעשינו הרעים.

אלוהים, בתורתו הניח, קיווה, ששהותנו בגלות על כל הסבל שבה תחזיר את העם לאלוהיו ולתורתו, קרי
מימוש המיזם. עובדתית, ההיפך קרה. עם ישראל התרגל לגלות, לתלות בעמים אחרים, אמנם עם סבל כל
ישוער שקיצוניותו בשואה. נראה שהפחד להקים ולנהל מדינה גדול עוד יותר.

אם כך, אלוהים- התורה טעו כפי שטעו עם עשרת הדברות, וטעו במתן בחירה חופשית לאדם הראשון
וצאצאיו, דווקא לרעה כי לא חזרו לארץ ישראל עד לפני כ-100 שנים. נראה שאלוהים מרוב טובו ורצונו
הטוב לא מביח את נפש האדם שהוא בעצמו ברא ונתן לו עצמאות.

ובכל זאת, הנה מאז העלייה הראשונה בסוף המאה ה-19 עד היום לא צמחה חזרה בתשובה המונית ודבקות
באל ותורתו. נהפוך הוא- מתחוללת התבוללות עצומה, לפחות עבור יהודי רוסיה, ראשוני העולים עלו עקב
פוגרומים, קישיינב ורדיפות. פלא הוא שכל אלה שלא יכלו לרכוש כרטיס נסיעה לארה"ב רצו להשתקע
דווקא בארץ ישראל, עם כל המכשולים הכרוכים בהתיישבות כאן. ערבים בעיקר מלאריה, אקלים, קרקע
אכזרית ומאכזבת.

ובכל זאת, אולי זהו הנס! התעקשו, התאהבו בארץ האכזרית הזו. חרשו אותה, חלבו אותה, הוציאו ממנה גם
דבש וגם חלב ומוצריהם, הרבה יותר ממדינות ומדושנות.

החזרה לארץ התאפשרה אודות ההקרבה והאהבה של כל אלה שבחרו או הסכימו להשתקע בה. (אני לא היסטוריון, אז אני יכול לומר מה שאני חושב, אף אם לא בדיוק מתאים למציאות העבר וההווה, העתיד כל אחד יכול).

בחלוקה גסה ביותר, שני זרמים "הישקו" את נהר הגאולה. שניהם קשורים באותה מידה לארץ הזו דווקא, ושניהם קשורים ומזוהים עם עם ישראל. שניהם שואפים לארץ, למדינה, שטוב לחיות בה, חיה בשלום, משגשגת, מתפתחת, כלכלית, תרבותית.

אך כל אחד מבוסס על חלום שהוא הסיוט של השני. שוב בקיצור, החלוצים חלמו על ארץ-מדינה סוציאליסטית שוויונית כמקובל בעולם המערבי על פי מודל של הדמוקרטיה הליברליות של העולם המערבי. א.ב. יהושוע גיבש בכתביו אידיאה זו של "מדינה נורמאלית". כשהתווכחתי אתו בטענה שעם ישראל ולא ארץ ישראל, לעולם לא היו ולא יהיו נורמאליים כי נולדו בלידה לא נורמאלית. הוא ענה שלא ניתן לדון איתי ונתן דוגמא למדינה כמו נורבגיה ושוודיה, האם מישהו עוד רואה בהן השראה ודוגמא לחיקוי.

עבור הזרם התורני המצדיק יישובינו כאן בציות לתורה, לא רק לעלות אל הארץ אלא התנהלות העם על פי התורה. "זרם המייסדים" הוא סיוט, הוא הרס עם ישראל, התבוללות המונית גם אם בתוך ארץ ישראל. והחלום של התורניים, בהשראתו של הרב קוק זצ"ל, משלב את המייסדים והמיישבים במיזם התורני ושמירת ערכי התורה ומכך שמדינה חילונית, ללא קשר לתורה אלא על בסיס פרטני בלבד, תהיה סיוט והרס כל התקוות למימוש המיזם התורני. ובכל זאת הוא סיוט לחילוניים שבעמנו.

על המשיחיות: מושג המשיחיות הוא אולי התרומה הכי משמעותית של התורה לעולם המחשבות, לפילוסופיה האנושית. המשיחיות מבוססת על הפסוק "אשר ברא א. לעשות" ועל הברית בין אברהם לאלוהים. העולם נברא לא מושלם, הן העולם הדומם, הצומח, החי ובודאי האנושי ויש בידי האדם, יותר נכון החברה, לשפר אותו, לתקן אותו ולא להשלים חלילה עם הפגמים הרבים שבו. המשיח אינו דמות מיסטית, מסתורית שתופיע פתאום בעולם אלא היא אב טיפוס של האדם, של כל אדם אם וכאשר העולם יהיה מתוקן לגמרי, זאת אומרת אף פעם. אלא ביטוי לחיפוש אסימטוטי לשלמות הזו שנותן לנו סיבה

לחיות. לקוות לחיי אושר אישי, חברתי, טבעי. להיות "משיחיסט" אף אם נחשב לקללה בפיהם של בני עמנו, לא רק היא, אלא מחמאה דווקא. היא מציינת בן אדם שנרתם, גופו ונפשו למאמץ לתיקון עולם שלעולם לא יגמר אלא כל דור דואג ומבטיח לדור הבא אחריו חיים טובים יותר. מכאן הצדקה להבטיח שיהיה "דור הבא" וזה כולם יודעים לעשות. אם יש סיכוי להגיע "לימות המשיח" השיטה המבטיחה היא התורה בשלמותה. הנצרות ניסתה ונכשלה בגדול.

בואו נדמיין מצב שלצערנו לאקרה וגם לא יקרה.

אם בהר סיני אבותינו היו מציינים למה שהבטיחו "נעשה ונשמע" והיו מיד מקיימים את התורה כפי שמשנה לימד אותם יום, יום, הדף היומי, ומקבלים ומברכים יום יום על המציאות שהם משוחררים משעבוד, ומקבלים את הדעה של יהושוע בין גון וכלב בן יפונה, ונכנסים לארץ ישראל כעבור שנתיים במדבר, די זמן לקלוט ולעקל את התורה, ומתישבים בארץ ישראל כל שבט בנחלתו ומקיימים יחסי אחווה ביניהם כפי שהתורה דורשת, ובודאי לא מתפתים משום עבודה זרע אפילו מבעל פעור, ואין צורך בנביאים כי פשוט מקיימים את התורה, ובנה בית מקדש ומכדים אותו ועבודתו, וכו' וכו' אז לא היו גולים מארץ ישראל, ובונים ומשפרים יום יום את ערכי החברה שלהם, ומתעניינים בחוכמת העמים, לומדים אותן, מאמצים מה שניתן על פי התורה, ובאים מכל העולם ללמוד איך לפתח יחסי אנוש מיטיבים ולהצליח במדע, ברפואה, בתרבות... וככה עד שנת ה'תשפ"ה... עד כדי כך דמיוני, לא היה יכול להיות כך... אבל כך היה צריך להיות! עוד יכול להיות?

אם התורה כל כך קשה לבני אדם, אפילו ליהודים, אולי היא נועדה למלאכים?

אנא תעזרו לי להיות אופטימי.

הסבר המחלוקת:

- בית שמאי: טוענים שבסך הכול עדיף לאדם שלא היה נברא. אולי משום שהחיים מלאים בסבל, בפיתויים ובסכנת חטא. עצם היותו של אדם בעולם, עם כל האחריות המוסרית, החטאים והקושי לתקן – מעמיד את האדם בעמדה בעייתית.
- בית הלל: סוברים שעדיף לאדם שכן נברא – כלומר שהבריאה היא חיובית, שיש בה ערך, אולי בגלל הפוטנציאל הטמון באדם לקיים מצוות, לתקן את העולם ולעשות טוב.
- המסקנה המעשית (נמנו וגמרו): (לבסוף, פסקו החכמים כדעת בית שמאי – שנוח לו לאדם שלא נברא, אבל מכיוון שכבר נברא – מוטלת עליו האחריות לפשפש במעשיו) (לבדוק אותם היטב) ואף למשמש במעשיו) (לבדוק לעומק, שמא טעה גם בכוונה ובמחשבה, לא רק במעשה הגלוי).

פרשנות נוספת:

חז"ל כאן אינם בהכרח עוסקים בשאלה "האם טוב להיות קיים" באופן פשטני, אלא מציבים דיון מוסרי קיומי עמוק:

- הבריאה היא אתגר מוסרי.
- האדם אינו נזר הבריאה באוטומט, אלא בזכות התנהגותו.
- הקיום אינו זכות מוקנית, אלא משימה הדורשת בחינה מתמדת.

אם תרצה, אפשר לצרף גם דברי מפרשים או קישור לדברי הרמב"ם או הרמח"ל בנושא.

Vous avez dit :

מיקום ישראל בדרוג השחיתות, הפשע, פערי ההכנסות, התייחסות לרבים

ChatGPT a dit :

להלן סיכום עדכני (נכון ללפני יולי 2025) של מיקומה של ישראל בכמה תחומים מרכזיים: שחיתות,

פשיעה, פערי הכנסות ויחסה לעשירים:

1. שחיתות ציבורית

- בשנים 2024–2025 דירוג Transparency International מדווח כי לישראל ציון של 64 מתוך 100, כאשר 100 – "נקייה לחלוטין. TheGlobalEconomy.com+1 Trading Economics+1"
- בדירוג העולמי (180 מדינות), ישראל מדורגת 30 שבה מדינות בצמרת הן דנמרק (ציון 90), פינלנד, סינגפור, ניו זילנד וכדומה.
- הציון הישראלי גבוה מהממוצע באזור המזרח-התיכון (39) וגבוה מהממוצע העולמי (43).

□ פירוש:

ישראל ממוקמת גבוה יחסית – פחות מושחתת ביחס למדינות רבות אחרות, אבל גם נותרת רלוונטית בהתייחסות לחששות של שחיתות בעיקר במגזר הציבורי.

2. פשיעה ואלימות

- שיעור הרציחות בישראל נמוך מאוד: בשנים האחרונות נע סביב כ- 1–2 רציחות לכל 100,000 (תושבים) לדוגמא 1.14 ב-2018 ו-2.4 ב-2015).

- עם זאת, קיימת עלייה חדה בעבירות אלימות בתוך הקהילה הערבית ואף עלייה במספר ההרוגים : בשנת 2023 דווחו 244 הרוגים בקבוצה זו, פי שניים מהשנה הקודמת.

□ פירוש:

מדד הפשיעה הכללי נמוך מאוד לעומת מדינות ברחבי העולם, אבל מקרים של אלימות קהילתית מסוימת מציגים אתגרים מבניים ואזוריים.

3. פערי הכנסות (מדד ג'יני)

- לפי נתוני The Global Economy, המדד המעודכן לשנת 2021 מצביע על Gini של כ-2.379+2Data Pandas+2TheGlobalEconomy.com+2TheGlobalEconomy.com
- זה גבוה מממוצע עולמי (כ-35.3) ומצביע על פערי הכנסה משמעותיים יחסית.
- ארגונים כמו OECD ומכון טאוב מציינים כי ישראל היא אחת מהמדינות עם אי־שוויון גבוה במסגרת המדינות המפותחות – לעיתים אחרי ארה"ב בלבד לאחר מס והעברות חברתיות.

על יחס לעשירים:

- בעשור האחרון נרשמה מגמה של ריכוז הכנסה ומחוזקות בכוח הכלכלי של קבוצות עשירות כמו בתחום ההיי־טק והנדל"ן.
- לדוגמה, סקטור הטכנולוגיה מביא למשכורות ממוצעות כפולות לעומת ממוצע המדינה, ורבים מתמודדים עם קושי לרכוש דיור (נדרשות 148 משכורות למדור בית).

סיכום תמציתי בטבלה:

פירוש	ישראל – מיקום/ערך	תחום
יחסית נקייה, אבל לא ללא שיעורי חשש ציון 64, מקום 30 בעולם	שחיתות	
נמוך מאוד בינלאומית	כ- 2-1 רציחות לכל 100 אנפש	פשיעה כללית
עלייה חדה, סוגיה חברתית מסוימת	244 הרוגים ב-2023	פשיעה קהילתית (ערבית)
גבוה מהממוצע העולמי, גבוה באוק"ל	37.9~ ב-2021	פערי הכנסות (Gini)
מחסומים לרכישת דיור, פערים קשים	עושר מרוכז בטכנולוגיה, גדל"ן התייחסות לעשירים	

אם תרצה, אפשר להעמיק בפרשנות כלכלית-חברתית, רכוש עושר, מדיניות חלוקה, או להשוות לישראל מדינות אחרות – אשמח להמשיך!

Sources

Vous avez dit :

התייחסות לגרים

ChatGPT a dit :

להלן סקירה עדכנית (נכון לאמצע 2025) של מעמד וגיוור גרים בישראל — ביחסים להלכה, למדינה ולחברה הרחבה:

1. היחס ההלכתי וההלכות

- ביהדות מסורתית הגר (convert) מקבל מעמד גבוה, ובפרט "גר צדק" – אדם שהתגייר מתוך בחירה מודעת ומחויבות. הרמב"ם מדגיש שמעמדם של גרים צדק נודע ואפילו מציין את ייחוסם כיוצאי אמורי התורה [4yynet+4Itim+4yynet](#) אתר ישיבה.
- במסורת ההלכתית נאמר גם: "חביבה ארץ ישראל שמכשרת גרים" – "כלומר, במדינת ישראל מגמת העידוד לגיור גדולה יותר מבחול"ל חכמות בנתה ביתה. [2yynet+2daat.ac.il](#)

2. הפוליטיקה והחוק

- בשנים האחרונות נדונים חוקי גיור חדשים, בעיקר ממלכתיים, שמטרתם להקל ולשפר את נגישות הגיור. החוק מעודד תחרות בין בתי דין, ביטול אתגרים מיקומיים, ופתיחות מסוימת כלפי גיורים ממוצא יהודי. [idi.org.il](#)
- מצד אחד קיימים מתנגדים – בעיקר מזרמים אורתודוקסיים – שטוענים שהחוק עלול לפגוע בתוקף ההלכתי ו"לגר גרות רופפת" שייתכן שלא תתקבל על ידי כלל העולם היהודי. [1Itim+1idi.org.il](#)
- מצד שני, קיימים תומכים כגון הציונות הדתית ורבני צהר, שרואים בחוק הישג של מסגרת מוסמכת וגישה מעודדת יותר.

3. החברה והציבור הרחב

- סקרי דעת קהל מראים כי רוב הציבור הישראלי (כ-60%) תומך בהקלה על הליכי הגיור. בקרב החילוניים, האחוז המאמין שההליך קשה מאוד מגיע לכ-80%. יחד עם זאת, כ-34% מהמשיבים ימליצו לקרוביהם שלא לגשת לגיור תחת הרבנות ואולי לפנות למקומות אחרים. [srugim.co.il](#)

- הידוק הקשר עם גרים שמגיעים מתוכניות כמו Nativ של צה"ל (בעיקר עולים מברית המועצות לשעבר) זוכה לרוב תמיכה בקרב הציבור: עד 71% מאשרים את קיומה של התוכנית וגם מעל מחצית הדוברים תומכים בהקלות בגיור. reddit.com+2en.wikipedia.org+2Itim+2.

4. תמיכה קהילתית ותהליך הגיור

- לפי דיווחים של רבנים וארגונים קהילתיים, אדם שמתגייר בגישה תומכת — עם ליווי נפשי, תרבותי וקהילתי — מתמודד טוב יותר עם האתגרים. יש שמדווחים על אירועי חתונה מרגשים של זוגות שגיירו בגיל מבוגר מאוד, עם יחס של "אהבת הגר" ומעטפת תומכת.

5. נתוני גיורים – במיוחד רפורמיים

- נרשמה עלייה בגיורים הרפורמיים: בשנת 2023 התגיירו כ-303 אנשים דרך המגזר הרפורמי – עלייה משמעותית מאז 2020 (165), והם מהווים כיום כ-17% מכלל המתגיירים בישראל. ynet.
- פסיקת בית המשפט העליון ב-2021 קובעת כי גיורים רפורמיים בישראל מזכים באזרחות מכוח חוק השבות, והגיור הרפורמי מוכר לצורך רישום במרשם האוכלוסין (אך לא לצורך נישואין עם הרבנות הראשית. ynet+1ynet+1)

סיכום בתמצית:

זווית ההתייחסות

עיקרי הגישה

הלכה

הכרה בגרים ובייחוד בגירי צדק; יחס חיובי בעיקר בישראל

ויכוחים בין מגבירים הקלות לבין מגינים על הלכיות מחמירות מדיניות וחוק

רוב תומך בהקלות; קיימים גם חששנות ופער בין דתיים לחילונים ציבור

מלווה בתמיכה נפשית, סיוע בהתאקלמות והערכה תרבות קהילתית

גובר בהיקפו; מוכר לצורך אזרחות אך לא נישואין ברבנות הראשית גיור רפורמי

□ ? ציטוטים מהשטח – דעות קהילתיות מהאינטרנט

• מהדיון ברדיט:

“I’m pretty sure most BTs stick with it... I’ve only known a small number ... that

went OTD” — לפי דעות אישיות של גרים בישראל, רובם נשארים בקהילה מבחינת

דתית לאחר הגיור אתר ישיבה. [reddit.com](https://www.reddit.com)

• עוד מהדיון:

“Technically in the eyes of gd and Judaism he is a jew but in society his status is

still lower than a born jew... It seems like second class” —

נבדלות או פחותות מנכרים מגוירים בחברה יהודית מסוימת, אף כי מבחינה הלכתית הם שווים

[reddit.com](https://www.reddit.com).

אם תרצה להעמיק בנושא מסוים — למשל השוואה בין גיור בישראל לבין גיורים בגולה, הלכות גרות, או השלכות על חוק השבות והזהות — אשמח לפתח יחד איתך!

Sources

Vous avez dit :

היתייחסות ל זרים (strangers)

ChatGPT a dit :

— כלומר אנשים שאינם חלק מהקבוצה האתנית, הדתית או הלאומית של האדם — ההתייחסות לזרים נבחנת בתרבות היהודית, ההיסטוריה הישראלית והחיים במדינת ישראל ממספר זוויות: הלכתית, מוסרית, חברתית, משפטית ופוליטית.

1. המקרא והמסורת היהודית

ציווי מרכזי:

"ואהבתם את הגר, כי גרים הייתם בארץ מצרים" (דברים י"ט)

"לא תונה את הגר ולא תלחצנו, כי גרים הייתם בארץ מצרים" (שמות כ"ב:כ')

- התורה חוזרת 36 פעמים) לפי המדרשים) על הציווי לא להונות, לא ללחוץ ואף לאהוב את הזר (הגר), יותר מכל מצווה אחרת.
- הגר בתורה מתייחס בדרך כלל לזר שחי בתוך הקהילה היהודית – ייתכן גוי שהצטרף, או זר תושב המקבל עליו חלק מהחוקים.

פרשנות:

- הזיכרון הקולקטיבי של הגלות והזרות מעצב את הציווי המוסרי.
- רש"י, הרמב"ם וחז"ל מדגישים שמצווה זו איננה רק חוקית, אלא רגשית: לחוש אהבה, חמלה והזדהות.

2. □ □ מדינת ישראל והזרים

סוגי זרים בישראל:

1. תיירים – לרוב מתקבלים בחיוב.
2. עובדים זרים חוקיים – מגיעים בעיקר מתחום הסיעוד, הבניין והחקלאות.
3. מהגרי עבודה לא חוקיים – בעיקר מאפריקה (אריתריאה, סודן).
4. פליטים ומבקשי מקלט – זה נושא נפיץ ופוליטי.

חוקית:

- חוקי ההגירה בישראל אינם מאפשרים למי שאינם יהודים לקבל אזרחות, למעט במקרים חריגים.
- קיימת ביקורת בין-לאומית על יחס נוקשה למבקשי מקלט, בעיקר מדרום סודן ואריתריאה – כולל כליאה, דחיית בקשות מקלט, גירוש, או חוסר גישה לרפואה וחינוך.

3. יחסים חברתיים – מעשית

- יש ישראלים רבים, במיוחד מבוגרים, שמכירים באופן אישי עובדים זרים סיעודיים ומפתחים איתם קשרים חמים.
- לעומת זאת, קיימת עוינות חברתית לעיתים כלפי אוכלוסיות אפריקאיות בשכונות כמו דרום תל אביב – נובעת מחשש פשע, עומס חברתי, ודעות קדומות.
- בסקרים נמצא כי כ-40%–50 מהישראלים תומכים בגירוש מבקשי מקלט אפריקאים, בעוד אחרים מצביעים על החובה המוסרית לקלוט אותם.

4. ארגוני סיוע ותגובת בג"ץ

- עשרות עמותות כמו "קו לעובד", "המוקד לפליטים ומהגרים" ו"ארגונים דתיים (כגון רבנים לזכויות אדם) פועלים לסייע לזרים:
 - ייצוג משפטי
 - טיפול רפואי
 - ליווי בגירושין וגירור
 - הגנה מפני ניצול
- בג"ץ קבע פעמים רבות שישראל חייבת לספק זכויות בסיסיות לפליטים, כולל ביטול תוכניות כליאה המוניות.

5. עמדות הציבור (סקרים מהשנים האחרונות)

אחוז תמיכה שאלה

לאפשר מקלט לפליטים מזרפור	58%
לגרש את מבקשי המקלט מבלי לבדוק פרטנית	48%
לקלוט ילדי מהגרי עבודה שנולדו בארץ	64%
החמרה בהיתרי העסקה לעובדים זרים	51%

(מקור: סקרי המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2022–2024)

סיכום בתמצית:

תחום	גישה מרכזית בישראל
מקרא והלכה	חמלה, זהות עם הזר, לא להונות או ללחוץ
מדיניות חוקית	קשוחה יחסית, הגירה לא־יהודית מוגבלת
	יחס מעורב: חמלה אישית אך גם פחד ואיבה חברה ישראלית
מערכת המשפט	הגנה מסוימת על זכויות יסוד של זרים
עמותות ופעילים	פועלים לצמצם פערים ולהבטיח אנושיות

אם תרצה, אפשר להרחיב לדוגמה בנושא יחסי ישראל-פליטים מדרום סודן, גירוש ילדים לא-יהודים, או תפיסות יהודיות-מוסריות על אוניברסליות מול לאומיות.

נפנה לתורה שבעל פה. רכה יותר בעיקר בעונשים, מיעוט גזרי דין מוות, צמצום המכות לפי מצבו הרפואי של המוכה, גם חומרות, ראו את הש"ותים.

הינה דוגמא: אין חג לתורה בתורה, רק חג הביכורים, השבועות, הקציר

20--דב' טד' י וְעֲשִׂיתָ חַג שִׁבְעוֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נְדָבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֶּן פֶּאֶשֶׁר יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

החכמים הסבירו כי התורה ניתנת כל יום למי שלומד אותה ולא ביום מסוים לכן....קבעו חג מתן תורה!!! כדי להבטיח שיחוגו חג לתורה. מה שבטוח, בטוח!

גדרות רבות ניתנו לתורה:

1. דברים ד', ה-ח –

"ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים... כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים"...

שמות כ"ד, ג-ז –

"ויאמר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע... וייקה ספר הברית"...

→הגדרת התורה כ"ספר הברית" בין ה' לעם ישראל.

2. תהילים י"ט, ה-ט –

"תורת ה' תמימה משיבת נפש... מצוות ה' ברה מאירת עיניים"...

→ תיאור מהותי של התורה כמקור חיים, תיקון, אור ונפש.

4. □ חז"ל: מסכת אבות ו', ו-ו –

"גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא"...

→ התורה נתפסת כמקור החיים עצמו, לא רק כספר חוקים.

5. מסכת שבת פח ע"א –

"כפה עליהם הר כגיגית"...

→ תהליך קבלת התורה נתפס גם ככפייה אלוהית, אך בגמרא (שבת פח ע"א) נאמר שהעם קיבל

אותה שוב ברצון בימי אחשוורוש – "קיימו וקיבלו".

6. מסכת ברכות ה ע"א –

"בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין"...

→ התורה מוצגת כתרופה נפשית-רוחנית.

□ ראשונים: רמב"ם – הלכות תלמוד תורה פרק א' הלכה ה'

"כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה"...

→ התורה היא חובה כללית, עיקרית, שמגדירה את זהותו הרוחנית של היהודי.

7. רמב"ן – הקדמה לפירושו לתורה

מדגיש שהתורה כוללת גם סודות ורמזים – "מעשה בראשית ומעשה מרכבה" – כלומר, התורה היא

גם חכמה אלוקית נסתרת.

□ מחשבת ישראל: רב סעדיה גאון – אמונות ודעות (מאמר שלישי)

→ התורה היא מערכת מוסרית, נצחית, שניתנה על-ידי ה' לתיקון האדם והחברה.

9. הרב קוק – אורות התורה פרק א'

"התורה היא הופעת רצון ה' בעולם"...

→ התורה היא לא רק הוראות, אלא גילוי חי של האלוהות בעולם.

10. הרב יוסף דוב סולובייצ'יק – איש ההלכה

מגדיר את התורה ככלי שבאמצעותו האדם עומד מול הקב"ה ופועל כשותף במציאות. לא ספר

תיאורטי, אלא תכנית קיומית.

המטרות של התורה

1. חיבור בין האדם לאלוהים

מטרה עליונה של התורה היא ליצור קשר חי בין האדם לבוראו – דרך מצוות, לימוד והתבוננות.

- דברים ד', ז': 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרובים אליו כה' אלוהינו'...
- תהלים י"ט, ט': 'פקודי ה' ישרים משמחי לב – "המצוות יוצרות קשר רגשי ורוחני עם ה'.

2. תיקון המידות והאדם

התורה נועדה לעדן את טבע האדם, להדריכו למידות טובות ולתיקון עצמי.

- ברכות ה ע"א: 'בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין'...
- אבות ו', א': 'תורה מביאה לידי זהירות... לידי קדושה'...

3. תיקון החברה והעולם

התורה מציבה אידיאל של חברה מוסרית וצודקת, שבה יש צדק, חמלה ושלוה.

- דברים ט"ז, כ': 'צדק צדק תרדוף'...
- ישעיהו ב', ג-ד': 'כי מציון תצא תורה... ולא ישא גוי אל גוי חרב'...

- רמב"ן, ויקרא י"ט, ב: התורה דורשת לא רק קיום חיצוני של מצוות אלא "להיות קדוש במותר לך."

4. □ קידוש החומר והיום-יום

מטרה מיוחדת של התורה היא לא לברוח מהעולם אלא להקדיש אותו – דרך הלכות אוכל, מין, ממון, שבת וכו'.

- שמות כ"ב, ל': אנשי קודש תהיו לי'...
- הרב סולובייצ'יק, איש ההלכה': התורה יוצרת אדם דתי יוצר – שמקדש את המציאות.

5. □ זהות לאומית והיסטורית לישראל

התורה יוצרת עם עם ייעוד ושליחות – שמות. [פרק יט' פסוק: "ואתם תהיו-לי ממלכת פְּהָנִים וגוי קדוש..."]

בראשית' יב' ג': "ואברכה מברכיך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה"

- הרמב"ם, מורה נבוכים חלק ג' פרק ל"א: התורה נועדה להנהיג אומה על פי חוק אלוהי.

התורה היא גילוי של רצון ה', חכמתו, והסדר האלוקי.

- תהלים קי"ט, צ"ח: מצוותיך חכמתני'...
- רמב"ם, הלכות יסודי התורה ב', ב: 'ההתבוננות במצוות היא דרך לדעת את הבורא.

7. □ השגת חיי נצח ודבקות

מטרה סופית של התורה היא החיים הנצחיים, גם בעולם הזה וגם בעולם הבא – דרך הדבקות בה'.

- דברים ל', י"ט-כ': ובחרת בחיים... לאהבה את ה' אלוהיך'...
- רמב"ם, הלכות תשובה פרק ט: 'קיום התורה לשם שמיים מזכה בחיי עולם הבא.

•
 בעצם מה זה משנה , העיקר שיש לנו תורה כמורה דרך לחיות בעולם.

בעצם כל העמים על פני האדמה ולאורך כל הימים מאז קיומו גיבשו ואימצו מודל כזה או אחר שמאפשר להם לחיות בעולם.

כולם קובעים קיום של ישות עילהית, מעל לכל שברא את העולם.

הגדרת התורה- מקורות

ChatGPT a dit :

גדרת האל

ChatGPT a dit :

הגדרת האל (השם יתברך) במסורת היהדות היא נושא עמוק, עשיר ומורכב. אין ליהדות תיאור מוחלט של

האלוהים בדמות או בתכונה, אבל קיימות הגדרות מהותיות שמופיעות במקרא, בתלמוד, בספרות

הפילוסופיה היהודית ובקבלה.

להלן הגדרות עיקריות של האל ביהדות, לפי מקורות:

1. במקרא – האל כבורא, מושיע, שופט ונעלם

- בראשית א', א': "בראשית ברא אלוהים את השמים ואת הארץ"
→ האל מוגדר קודם כל כבורא כל היש, יש מאין.
 - שמות ג', י"ד: "אהיה אשר אהיה"
→ אל מסתורי, שקיומו הוא מעבר להבנה אנושית מלאה. זהו ביטוי של קיום עצמי נצחי.
 - שמות ל"ד, ו-ז: "ה' ה' אל רחום וחנון, ארך אפיים ורב חסד ואמת" ...
→ תיאור אל מוסרי, מלא חמלה, אך גם שופט.
 - דברים ו', ד': "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד"
→ עיקרון האחדות: אין ריבוי באלוהות – מונותאיזם מוחלט.
-

2. בחז"ל – האל אינו גוף, אינו מוגבל, אך קרוב לאדם

- ברכות ל"א ע"א: "אין לו דמות הגוף ואינו גוף" ...
→ שלילה מוחלטת של תיאור פיזי.
 - אבות ג', א': "דע לפני מי אתה עומד – לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה"
→ האל מוצג כמלך עליון, אך גם כישות שעמה האדם בקשר תמידי.
 - תלמוד ירושלמי, ברכות ט', ז': "בכל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה – שם אתה מוצא ענוותנותו"
→ האל הוא בו זמנית נורא ועניו, נשגב וקרוב.
-

3. בפילוסופיה היהודית – האל כאחד פשוט, סיבה ראשונה ונבדל

□ רמב"ם – מורה נבוכים:

- חלק א, פרק נ"ה:
האל הוא אחד מוחלט – פשוט, אין בו ריבוי, שינוי או גוף.
- חלק א, פרק ע"ב:
כל מה שנאמר על ה' בלשון תכונה (רחום, חנון, קנוא וכו') – הוא רק לתיאור פעולתו בעולם, לא מהותו האמיתית.
- 13 עיקרי האמונה (בהקדמה לפירוש למשנה סנהדרין):
האל הוא:
 1. מצוי ראשון
 2. אחדות פשוטה
 3. בלתי גשמי
 4. נצחי
 5. בלבדו ראוי לעבודה

4. בקבלה – האל כאין סוף, בעל ספירות, שוכן ומתעלה

- "אין סוף ברוך הוא"
- האל הוא אין-סופי, מעבר לכל תפיסה, שורש לכל המציאות.
- ספר הזוהר – האל מתגלה דרך עשר הספירות – צדדים שונים של הופעתו בעולם (חסד, דין, תפארת וכו').

• עץ חיים (האר"י) –)

האל "צמצם" עצמו כדי לברוא את העולם – מונח הקבלי שמביע ריחוק לצורך קירבה.

□ לסיכום – הגדרות עיקריות של האל ביהדות:

מסגרת	הגדרה מרכזית
מקרא	בורא, מושיע, שופט, אחד
חז"ל	בלתי גשמי, קרוב, נשגב
מ	אחד פשוט, סיבה ראשונה, נצחי, לא משתנה רמב"ם
קבלה	אין-סוף, מתגלה בספירות, שוכן ונבדל

א. הכוונה למעמד הר סיני

— "

ב. רמז למקור העליון – לאנושות כולה

הר סיני מייצג את המקום שבו התגלה אלוהים לבני ישראל – נקודת החיבור בין שמים וארץ. הניסוח

"מסיני" מדגיש שהתורה לא נובעת מרעיון אנושי או מהיגיון פילוסופי, אלא מהתגלות שמימית.

ג. העברת התורה – מסירה מדור לדור

המשך המשנה הוא:

פרק ד' פסוק ח']

ומי גוי גדול אשר-לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום

[פרק ד' פסוק יד']

ואתי צנה יהיה בעת שהוא ללמד אתכם חקים ומשפטים לעשותכם אתם בארץ אשר אתם עברים שמה

לרשתה

חיי אברהם אבינו

• לפי המסורת המקראית:

○ אברהם נולד בשנת 1948 לבריאת העולם (שנת א' תתקל"ח בלוח העברי).

○ הוא נפטר בגיל 175, כלומר בשנת 2123 לבריאה (א'תשכ"ג).

○ כלומר: אברהם חי 1948–2123 לבריאת העולם.

• שנה יחסית ללוח הגרגוריאני:

על פי חישוב מקובל במסורת היהודית (לפי סדר עולם רבה ולפי רש"י), בריאת העולם הייתה בשנת

3760 לפנה"ס, ולכן:

○ אברהם נולד בשנת 1812 לפנה"ס.

○ נפטר בשנת 1637 לפנה"ס.

□ מתן תורה בסיני

• לפי המסורת, יציאת מצרים הייתה בשנת 2448 לבריאת העולם, ומתן תורה התרחש חמישים יום

לאחר יציאת מצרים, כלומר גם בשנת 2448.

• לפי הלוח הגרגוריאני:

○ 2448 לבריאה = 1312 לפנה"ס) בערך.

סיכום בטבלה:

שנה משוערת בלוח הגרגוריאני שנה בלוח העברי אירוע

לידת אברהם	1948	1812 לפנה"ס
פטירת אברהם	2123	1637 לפנה"ס
מתן תורה	2448	1312 לפנה"ס

1. הגר"א בהחלט מחזיק באמונה באי-גשמות האל:

הוא חוזר ומדגיש כי הקב"ה איננו ניתן להשגה או תפיסה אנושית:

"אין אנו משיגים את עצמותו כלל, אלא רק את פעולותיו כפי שהן נראות בעולמות התחתונים".

□ ביאור הגר"א לספר יצירה, פרק א, משנה א

2. הוא שולל את האפשרות לתפוס את ה' באופן ישיר:

הגר"א כותב שהאדם יכול להשיג רק את האורות, הספירות וההנהגה — אך לא את עצמות הבורא.